

FORSLAG TIL
UNDERVISNING
AF JOHN RYDAHL

Begeen

Bibelen genfortalt af

BJARNE REUTER

Bibelselskabets Forlag

Påskefortællinger hos Bjarne Reuter og i Bibelen

– om litterær oplevelse, nærlæsning og faglig forståelse

Bjarne Reuter har i *Bogen* genfortalt over 60 af Bibelens væsentligste fortællinger. Han har haft en voksen læser i tankerne, men som Steffen Larsen skriver i sin anmeldelse i Politiken, er der ”ikke én sætning i bogen om Bogen, som børn ikke kan forstå”. Derfor er *Bogen* oplagt materiale til religionsundervisningen – også i en tværfaglig undervisning med dansk.

Indhold

I dette hæfte er der forslag til undervisning i overbygningen om påske ud fra *Bogen*. Første del lægger vægt på den jødiske påske, anden del på den kristne påske. Der er baggrundsstof til læreren, opgaveforslag samt arbejdsedler med opgaver, som kan kopieres til eleverne.

Målgruppe

7. - 10. klasse.

Formål

- At eleverne tilegner sig en grundlæggende forståelse af baggrunden for såvel den jødiske som den kristne påske
- At eleverne afdækker forskellige nuancer i formidlingen af påskebegivenhederne i henholdsvis skønlitteratur og bibeltekst

Organisering

Eleverne arbejder i grupper af 3-4 elever med såvel den jødiske som den kristne påske, hvorefter der samles op på arbejdet i fællesskab. Man kan også vælge at lade den ene halvdel af eleverne arbejde, i grupper, med den jødiske påske og den anden halvdel med den kristne, hvorefter grupperne præsenterer deres resultater for hinanden.

For at løse en del af opgaverne skal eleverne have adgang til en computer eller en bibel – og til *Bogen*.

Jødisk påske

Baggrundsstof til læreren

Ordet påske kommer af det hebraiske ord *pesach*, der betyder "at skåne" eller "at gå forbi". Ifølge den jødiske tradition stammer påsken fra de begivenheder, der beskrives i Anden Mosebog: Israelitterne holdes som slaver i Egypten, men Moses befrier dem ved Guds hjælp. Gud lader Egypten ramme af 10 plager for at få farao til at lade israelitterne gå. Under den 10. plage slår dødsenglen alle førstefødte ihjel, men "går forbi" israelitternes huse, og de kan i al hast forlade landet. Derfor hedder Anden Mosebog også *Exodus*, hvilket betyder "udvandring/udgang".

Det jødiske påskemåltid

Den jødiske markering af påsken relaterer oprindeligt til en høstfest, men er i jødedommen med henvisning til Mosebøgerne blevet omtolket til *de usyrede brøds fest*. Selve påskemåltidet har i den jødiske tradition fået navnet *seder*, som på hebraisk betyder "orden". Når det hedder sådan, er det, fordi måltidet er rituelt og derfor skal foregå på samme måde hver gang. Måltidet indledes og afsluttes med læsning af tekster fra en særlig bog kaldet *Haggadah*, som blandt andet indeholder tekster fra Bibelen, fx salmer og fortællingen om udfrielsen fra Egypten samt instruktioner i, hvordan man skal udføre *seder*. Der findes mange udlægninger af ingredienserne i det jødiske påskemåltid. I næste afsnit er et udpluk af de mest gængse.

Usyret brød: Brød, som ikke er tilsat gær, og som kun har stået få minutter, inden det er kommet i ovnen. Den symbolske betydning af disse brød er, at israelitterne efter den 10. plage skulle være parate til at forlade Egypten, hvorfor der ikke var tid til at lade brødet hæve.

Bitre urter: De bitre urter, fx peberrod og selleri, som dyppes i saltvand, skal minde om den bitre tid under slaveriet.

Saltvand: Det salte vand symboliserer de tårer, israelitterne græd som slaver i Egypten.

Revne æbler blandet med rosiner, dadler, sød vin og kanel: Denne blanding ser med sin brune farve ikke specielt indbydende ud, selvom den smager sødt og godt. Den skal symbolisere den mørtel, israelitterne brugte under slaveriet for at lave mursten til de store byggearbejder i Egypten.

Lam: Blandt andet et symbol på det lam, som israelitterne skulle slagte, og hvis blod skulle smøres på dørstolperne til deres huse, så dødsenglen kunne gå forbi under den 10. plage.

Hårdkogte æg: Symbol på jødernes håb om at kunne vende tilbage til deres eget land.

Noget grønt: Symboliserer foråret og håbet om bedre tider.

Opgaver om jødisk påske

Moses og den brændende tornebusk

Se Arbejdsseddel 1.

Når eleverne har arbejdet med arbejdssedlen, kan de i en Google-søgning finde mindst 3 forskellige billeder af fortællingen om den brændende tornebusk og lægge dem over i et Worddokument (lad dem også søge på engelsk: the burning bush).

Diskutér i klassen hvilken af beskrivelserne, hhv. Bjarne Reuters eller Bibelens, der passer bedst til de billeder, der er valgt.

De 10 plager, udgangen af Egypten og den første påske

Se Arbejdsseddel 1.

Efter arbejdet med arbejdssedlen kan eleverne gøre følgende:

- Find på nettet et billede af et jødisk påskemåltid og klip det over i et dokument
- Undersøg derefter, hvad der præcis er på bordet ved et jødisk påskemåltid og find ud af, hvad de enkelte ting symboliserer
- Skriv de enkelte ingredienser og deres betydning under billedet
- Print dokumentet ud til ophængning i klassen

Kristen påske

Baggrundsstof til læreren

Nye religioner opstår ofte som en modsætning til eller som en udvikling af religioner, som findes i forvejen. Som sådan opstod kristendommen som en udvikling af jødedommen. Jesus blev ifølge Det Nye Testamente født af en jødisk mor og var derfor jøde. Han forsøgte ikke at starte en ny religion. Tværtimod forsøgte han, stadig ifølge Det Nye Testamente, at ændre jødedommen, så den i højere grad kom i overensstemmelse med Guds bud til Moses, som Jesus syntes var blevet fordrejet af de jødiske præster. En af de ting, Jesus gjorde op med, var jødernes forestilling om, at der skulle ofres fx duer og korn til Gud i templet.

Ifølge Det Nye Testamente var det først, da Jesus var blevet korsfæstet og opstod igen, at hans tilhængere startede det, som siden blev til kristendommen – altså troen på Kristus, som Gud søn, der med sin opstandelse havde overvundet døden.

For at trænge igennem og sætte sig i bevidstheden hos folk er nye religioner nødt til at have et helt nyt budskab, som fænger. For kristendommen var det nye budskab, at Guds søn havde været på jorden, ofret sig for at menneskene skulle blive tilgivet, havde overvundet døden og givet mennesket håb om at kunne det samme, gennem dåb og tro på Jesus. Derudover er nye religioner som oftest nødt til samtidig at tilpasse sig den kultur og de vaner og traditioner folk i forvejen har, hvis den ikke vil uddø. Påsken kan tjene som eksempel på dette.

Opstandelse i centrum

Den kristne påske udspringer direkte af den jødiske. Fordi Jesus var jøde, var han ifølge Det Nye Testamente sammen med sine disciple i Jerusalem for at fejre den jødiske påske, da han blev taget til fange og korsfæstet. Fordi han opstod igen påskedag, er den kristne påske kommet til at handle om opstandelse og ikke udvandring, som den jødiske. Man kan dog sige, at begge dele handler om udfrielse fra døden, på hver sin måde. Sammen med fortællingerne om Jesus' fødsel og Helligåndens komme i pinsen danner påskebegivenhederne rammen om kirkeårets indretning.

Opgaver om kristen påske

Kirkeåret

Del eleverne i syv grupper og lad dem arbejde med højtiderne, sådan som de er beskrevet hhv. i Bibelen og af Bjarne Reuter i *Bogen*.

Julen – Jesus' fødsel

Lukasevangeliet kap. 2 vers 1-20

Bogen, Det Nye Testamente kap. 1

Påskén – Påskedag

Markusevangeliet kap. 16 vers 1-8

Bogen, Det Nye Testamente kap. 26

Påskén – Palmesøndag

Matthæusevangeliet kap. 21 vers 1-11

Bogen, Det Nye Testamente kap. 16

Påskén – Kristi himmelfartsdag

Lukasevangeliet kap. 24 vers 50-53

Bogen, Det Nye Testamente kap. 28

Påskén – Skærtorsdag

Matthæusevangeliet kap. 26 vers 17-29

Bogen, Det Nye Testamente kap. 19

Pinsen

Apostlenes Gerninger kap. 2 vers 1-13

Bogen, Det Nye Testamente kap. 29

Påskén – Langfredag

Matthæusevangeliet kap. 27 vers 31-56

Bogen, Det Nye Testamente kap. 25

- Hvilke forskelle og ligheder er der mellem de to tekster?
- Bed eleverne tage stilling til, hvilke virkemidler Bjarne Reuter har taget i brug i sin genfortælling af bibelteksten.
- Lad til sidst eleverne præsentere deres højtid/helligdag for hinanden i kirkeårets rækkefølge.

Korsfæstelse, død og opstandelse

Se Arbejdsseddel 2 – En artikel om korsfæstelse, død og opstandelse

Offer og nadver – jødedom og kristendom

Se Arbejdsseddel 2 – Offer og nadver – jødedom og kristendom

Som nævnt ville de kristne i begyndelsen ikke starte en ny religion, men så stadig sig selv som jøder. Derfor kom hovedparten af deres højtider til at ligge på samme tidspunkter, som var almindelige i jødedommen og fik til gengæld et lidt andet indhold. Da kristendommen nåede til Danmark i vikingetiden, var der tale om noget helt nyt, men visse højtider mv. blev alligevel lagt, der hvor "gamle" højtider lå.

Efter arbejdet med Arbejdsseddel 2, kan eleverne undersøge, om de kristne i vikingetiden også forsøgte at lægge fx jul og påske på tidspunkter, hvor vikingerne i forvejen markerede noget religiøst, og om de kristne fx byggede deres kirker på steder, hvor vikingerne i forvejen havde deres kultsteder.

Jødisk påske

Arbejdsseddel 1

Moses og den brændende tornebusk

1. Læs fortællingen om, hvordan Moses fik at vide, at han skulle føre israelitterne ud af Egypten i Bjarne Reuters genfortælling *Bogen*, Det Gamle Testamente kapitel 14 og bibelteksten i boksen.

Moses vogtede får for sin svigerfar Jetro, præsten i Midjan. Da han engang havde drevet fårene langt ud i ørkenen, kom han til Guds bjerg Horeb. Der viste Herrens engel sig for ham i en flammende ild fra en tornebusk. Moses så, at busken stod i lys lue, men at den ikke blev fortæret af ilden, og han tænkte: »Jeg må hen og se nøjere på dette mærkelige syn! Hvorfor brænder busken ikke?« Men da Herren så, at han gik hen for at se det, råbte Gud til ham inde fra busken: »Moses! Moses!« Han svarede ja, og Gud sagde: »Du må ikke komme nærmere! Tag dine sandaler af, for det sted, du står på, er hellig jord.« Og han sagde: »Jeg er din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud.« Da skjulte Moses sit ansigt, for han turde ikke se Gud.

Nu har israeliternes klageskrig nået mig, og jeg har set, hvordan egypterne undertrykker dem. Gå nu! Jeg vil sende dig til Farao. Du skal føre mit folk israelitterne ud af Egypten.

Anden Mosebog kap. 4 vers 1-6 og 9-10

2. Sammenlign den måde, Moses reagerer på ved synet af den brændende tornebusk/Gud hos Bjarne Reuter og i Bibelen. Notér jeres overvejelser. Find i de to tekster det/de ord eller den vending, som bruges til at beskrive Moses' reaktion. Skriv dem her og diskutér, hvad det betyder for opfattelsen af Moses.

3. Diskutér, om de to beskrivelser også udtrykker forskellige opfattelser af Gud. I givet fald, hvilke? I benægtende fald, hvorfor ikke?

De 10 plager, udgangen af Egypten og den første påske

1. Start med at læse kapitel 15-17 i *Bogen*, Det Gamle Testamente.
2. Oplis de 10 plager i den rækkefølge, Gud sender dem ind over Egypten for at få farao til at løslade israelitterne.
3. Sammenlign beskrivelsen af den tiende plage og indstiftelsen af påsken hos Bjarne Reuter (s. 83) og i Bibelen, Anden Mosebog kap. 12. Diskutér, hvilken af beskrivelserne, der er mest dramatisk. Begrund jeres svar med henvisning til sproglige udtryk i teksterne og notér disse.

Kristen påske

Arbejdsseddel 2

En artikel om korsfæstelse, død og opstandelse

Skriv en artikel

Forestil dig, at du er en nutidig nyhedsjournalist, der er rejst tilbage i tiden og har fulgt begivenhederne i Jerusalem i påskeugen, hvor Jesus blev taget til fange og slået ihjel. Det, du har fundet ud af om sagen, står i kapitlerne 16, 20, 25, 26 og 27 i Bjarne Reuters genfortælling af Det Nye Testamente i *Bogen* – læs dem.

Skriv på den baggrund en artikel til din avis om sagen. Find den mest fængende overskrift til det, der er sket. Skriv derefter en lille manchete, som giver lyst til at læse hele artiklen, og skriv så artiklen.

Diskutér artiklerne

Gå sammen to og to, og læs hinandens artikler. Diskutér derefter hvilken begivenhed, I hver især har lagt hovedvægten på, og hvordan pointen kommer til udtryk i jeres overskrift og manchete.

Offer og nadver – jødedom og kristendom

Gå
sammen
i små
grupper

1. Undersøg i *Bogens* Det Nye Testamente kapitel 16 og 25, hvad det er, der ofres i henholdsvis jødedommen og (det, der senere blev til) kristendommen.
2. Diskutér, hvad forskellen er på, at jødiske præster ofrer forskellige dyr til Gud for at behage ham, og at Gud i form af sin søn ofrer sig selv for menneskenes skyld. Hvad er det radikalt nye i kristendommen?

I jødedommen ofrede man tidligere dyr til Gud ved at slagte dem i templet. Nu om dage nøjes man med at mindes udfrielsen fra slaveriet i Egypten gennem et symbolsk måltid.

I kristendommen indstifter Jesus, i forbindelse med påsken, mindet om sig selv gennem et symbolsk måltid. Dét, som siden er blevet til nadveren i den kristne kirke.

3. Undersøg, hvad ordet nadver betyder.

4. Læs kapitel 19 i Bjarne Reuters genfortælling af Det Nye Testamente samt kapitel 22 i Lukasevangeliets og notér de to centrale ingredienser i det kristne påskemåltid. Skriv også, hvad de hver især symboliserer.

5. Undersøg symbolikken i det jødiske påskemåltid og dens ”ingredienser” og sammenhold symbolikken med det kristne påskemåltid. Påpeg ligheder og forskelle.

Bjarne Reuter har i *Bogen* genfortalt over 60 af Bibelens væsentligste fortællinger i sit eget sprog. Et sprog med dramatik, indlevelse og humor. *Bogen* er oplagt som materiale i overbygningens religionsundervisning – både som fri faglig læsning, men også som udgangspunkt for undervisning i bibelske fortællinger i kristendomskundskab, eventuelt tværfagligt med dansk. Det har vi bedt den erfarne lærebogsforfatter John Rydahl om at give eksempler på, og det er der kommet dette *Forslag til undervisning* ud af.

Læs mere, bestil bøger og tilmeld dig vores nyhedsbrev om på www.bibelselskabet.dk/undervisning

Bogen
– Bibelen genfortalt af Bjarne Reuter
Af Bjarne Reuter
304 sider, indbundet
Kr. 279,96 ekskl. moms
ISBN 978-87-7523-716-6

BØGER, DER VIRKER

Undervisningsmaterialer fra Bibelselskabets Forlag kender du på:

- Høj faglig kvalitet
- Solid lærerstøtte
- Bøger, som engagerer eleverne
- Anmelderroste materialer
- Prisbelønnet layout

Bibelselskabets Forlag
Frederiksborggade 50
1360 København K
3393 7744
undervisning@bibelselskabet.dk
www.bibelselskabet.dk/undervisning